

situà el Cortalet del *Sagriny* (de romàntic i pastoral nom, veg. *DECat.* VII, 594b56) en el «Planell de *maixumà*» (*mašumà*), XXIII, 141.811; R. Gual coneixia també aquest nom *Maix-* i ell i P. Ponsich (x-1989) m'expliquen que en aquell planell s'havien fet troballes prehistòriques molt importants, amb notables ruïnes.

Encara que aquest savi amic només els havia trobat un nom posterior *1011: villa Aquas, 1252 i 1267: de Aquis siccis* (Ponsich, *Top.* 107); però ja Ponsich pensava, com jo, que això havia de venir d'un PRAEDIUM MAXIMIANUM amb ñlabialitzada per la *m*. En terres d'Occ n'hi ha altres descendents: com *Massignan* de l'Aude i altres recollits per Skok § 198.

Martanyà en canvi ve de PREDIUM MARTINIANUM (de MARTINUS): cf. Skok p. 10r82 i Arbois d.J. p. 279), d'on *Martignan* a la Vaucluse etc. D'aquí també *Martinyà* nom d'un mas en el te. de Sta.Pau (C.A. Torras IV, 66) (però això és lluny, uns 20 k. de Talaixà).

Altres parònims que serà bo de distingir ací. *Martiac* mas a Conflent en el terme d'Orbanyà (així en el mapa de 1:100.000). Ja assenyalat (var.) per Alart: «Le cortal et territoire dit *Moleres de Martisag*» en doc. de 1186 (*Not.Hist.Comm.Rouss.* I, 35); *1279: ad Moleres de Martisag*» en doc. d'Orbanyà (*InvLC*), també Ponsich posa *Martiach* dins el terme d'Orbanyà.

El cas és que hi ha un nom parió *Marticiaco* (segurament de molt més al Nord) en monedes merovingies (Holder II, 1.40); d'on vénen *Martisaya* i l'Indre, *Martaisé* a la Vendée (Skok 195.2f.). Més aviat que d'un *MARTISIUS com diu Skok, tenint en compte la *i* (no *e*) i la variant catalana amb la *-s*-emmudida, valdria més partir d'un *MARTITIUS car hi ha també un sufix antroponímic romà -ITIUS (Schulze p. 428: d'on *Avitius* etc. (i, més tard, *Mauritius*).

MARTELL

Roca de Grau-Martell, partida del terme de La Vansa (Alt Urgell) (XXXVIII, 25.11).

Camp Martell, a Osseja (Alta Cerdanya) (XXIII, 31.14); *Font de Mossèn Martell*, a Sellui (Pallars Sobirà) (XXXVII, 119.6). Tal com la *Punta del Martell* al cap de l'escullera del Port de Barcelona, vénen d'una comparació de forma amb roques o camps travessats a la punta d'un de forma longitudinal.

Port de Martellat, a Tavascan (Pallars Sobirà) (oït per Coromines, 1934).

Martés, V. *Madres Martiac*, V. *Martanyà Martina*, *-tines*, *-tinenques*, *-tís*, V. *Martí*

MARTINET

Poble agregat al municipi de Montellà de Cadí

(Baixa Cerdanya), a la dreta del Segre, a la confluència amb el riu de la Llosa; avui ha crescut més i és més important que no pas el vell Montellà.

PRON. MOD. martinè, oït a La Vansa per Coromines (1932).

DOC.ANT. 1772: Martinet (P.Vila, *Cerd.*, 173).

Ve del gran martinet d'una grossa farga vora el Segre. Per a la gènesi d'aquest mot de fargaires, veg. *DECat.*v, 506a28-47. Es degué escampar des de les grans fargues de la Vall d'Aran, Coserans i Cerdanya. D'ací:

HOMÒNIMS Camp del Martinet, a Toès (Conflent) (XXIII, 149.16); *El Martinet*, a Jusseu (Baixa Ribagorça) (XLIX, 15); *Cal Martinet*, a Llobera de Solsonès (XLVI, 113.8); *Platja de Martinet*, a Eivissa (*Nom.Mar.*, 146). J.F.C.

Martinyà, V. *Martanyà*

MARTORELL, MARTORELLES i anàlegs

1) La vila situada a la confluència de l'Anoia amb el Llobregat.

Pron. mǎrturél a St.Sadurní, Casac, 1923, i a tots els pobles veïns, a Barcelona etc. *Gentilici: mǎrturǎlǎns* al Papiol (Casac.).¹

MENCIONS ANT. 1032: castrum Rodanas prope forum Martorelium» (*Cart.St.Cugat* II, 176); *Cart.Car.* 186.26, 31, 187., 187.13; *Mas N.H.Bna.* IV, 276); *1033: «ecclesia Ste. Beate iusta forum Martorelium sita»* (*Cart. St.Cugat* II, 186); *1063: «in castro Rodanes, in foro Martorello»* (*Cart.St.Cu.* II, 295).

Diversos crònics parlen d'un atac dels sarraïns que arribà l'any 1115 fins a *Martorell*.

Sovint cit. des del S. XII. *1160: Martorell* (*Cart. S.C.* III, 205); *1167: «vila Martorelli* (id. id. III, 228); *1168: Johannes de Marturello* (*Cart.Poblet*, p. 96); *1176: «Guillelmus de Castro vetulo --- Arbertum de Apierola --- Castri Episcopali --- Ollesa ---»* (MiretS., *Templ.* 322); *1196: Martorell* (*Cart.St.C.* III, 342); *1202: Martorello* (*Ca.S.C.* III, 364); *1206: Martorello* (*Cart.S.C.* III, 386); *1208: --- villam --- Martorell*» (Hinojosa, *Reg.Señ.Cat.* p. 288); *1226: Martorelli* (*BABL* I, 243); fi S. XIV: «--- a Martorell --- a Collbató ---» (*Cron.de Pere el Cerimoniós*) veg. les cites s.v. *Collbató*.

El castrum Rodanas dels docs. de 1032 i 1063, i el *Castellví (C.Vetulo)* de 1176 es refereixen al vetust i imponent castell de Castellví de Rosanes, damunt Gelida, uns 10 k. SO. de Martorell, (avui dit *Castell de St. Jaume*). En aquest trajecte el riu Anoia forma una mica d'estret, des de Martorell fins a Gelida: el mot *forum* dels docs. del S. XI es refereix, doncs, a un pas ancalat del riu: mot ll.cl. *forum* 'passadís, corre-